

Täysistunto

Tiistai 25.10.2022 klo 13.59—19.02

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalisesta luototuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 136/2022 vp
Valiokunnan mietintö StVM 18/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 18/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Myllykoski.

Keskustelu

18.36 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Fraasinomaisesti täytyy sanoa, että hallitus on tässä kohtaa tehnyt erittäin hyvän esityksen sosiaalisen luototuksen käyttöön- otosta koko maahan. Tämä on hallitusohjelman mukainen. Tällä hetkellä meillä on jo 38 kuntaa, joissa sosiaalinen luototus on mahdollista. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaalisesta luototuksesta annettu laki, ja esityksen pääasiallisena tavoitteena on toteuttaa Sanna Marinin hallituksen hallitusohjelman tavoitetta, jonka mukaan sosiaalinen luototus otetaan käyttöön koko maassa, ja se totta kai tulee sitten tänne hyvinvointialueiden harteille.

Itse toivoisin, että kun hyvinvointialueet näitä asioita sitten rupeavat ratkomaan, kun laki tulee voimaan 1.8.23, niin tähän tulisi oma erillinen yksikkönsä eikä tämä olisi vain osa jotakin muuta hyvinvointialueen sosiaalitoimintaa, että tässä olisi oma yksikkönsä kuten siinä selvityksessä, mikä on tehty tämän lainsäädännön yhteydessä tai oikeastaan ennen sitä, mikä on paras mahdollinen tapa tuottaa sosiaalista luototusta. Tämä on tärkeä asia. Tällä on mahdollisuus kokonaisuudessaan estää ylivelkaantumista, koska tässä on myös määritelty sosiaalisen luoton hakijalle ja saajalle annettavasta taloudellisesta neuvonnasta ja ohjauksesta, ja tässä sitä säädeltäisiin nykyistä tarkemmin, mikä on todella tärkeä asia.

Tähän liittyy tietysti siinä kohtaa maksuhäiriömerkinnän ottaminen, ja tässä kohtaa toiveeni ei toteutunut, että voisi olla tämmöinen omaehtoinen velaksiottokielto, mikä kyllä lainsäädännöllisesti olisi ollut mahdollista mutta mitä ei tässä nyt ole, sillä sanat ”sosiaalinen luototus” ja ”maksuhäiriömerkintä” yhdessä eivät välttämättä rohkaise niitä pienituloisia perheitä, joilla kuitenkin on takaisinmaksuvelvollisuutta, ottamaan sitä leimaa itselleen, että heillä on maksuhäiriömerkintä, vaikka se toki poistuu sitten heti heidän maksettuaan velan. Tämä on pikavipeille erinomainen vaihtoehto ja nimenomaan niissä äkillisissä taloudellisissa vaikeuksissa, mihinkä perheet tai yksittäiset henkilöt voivat ajautua.

Ja totta kai tällä myös on ensi vuoden talousarvioesitykseen vaikutuksia, ja ne myös sitten siinä yhteydessä esitellään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

Mutta se on hienoa, että mietinnössä ja täällä eduskunnassa on myös arvioitu sitä ja hyvin pykäliä on myös esityksessä jo tullut, että tulee vapaakuukausia. Eli luoton takaisinmaksu voidaan keskeyttää määrääjäksi luotonsaajan hakemuksesta takaisinmaksukyvyyn tilapäisen heikentymisen takia, joka johtuu erityisestä syystä, jos vapaakuukausien myöntämisen arvioidaan pitkällä aikavälillä edistävän luotonsaajan maksukyvyyn säilymistä ja itsenäistä suoriutumista.

Todettakoon, että tälläkin hetkellä sosiaalisen luototuksen takaisinmaksuprosentti on yli 80 prosenttia, ja totta kai, kun tähän vielä luotonantajat harjaantuvat ja neuvonta toimii paremmin, niin uskon, että tästä tulee erinomainen sosiaalitoimen väline hyvinvointialueille.

Samalla myös 7 b §:ssä on kirjattu: maksuvapautus sosiaalisen luoton sekä sille kertyneiden korkojen maksamisesta voidaan myöntää luotonsaajan hakemuksesta osittain tai kokonaan, niin että luottoa ei peritä, jos sitä on kokonaisuudessaan pidettävä kohtuuttomana.

Arvoisa herra puhemies! Kiitos hallitukselle, ja uskon, että tästä kiittää moni pienituloisen, joka joutuu sen hetkellisen rahavaikeuden eteen, että pesukone tiltaa tai autoon tulee jotakin remonttia. Sitten voi saada muutamia sataeurosia tai tuhat euroa ja suunnitella sen takaisinmaksun sillä aikataululla kuin se on omiin rahavaroihin ja tuloihin nähden kohtuullinen. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Slunga-Poutsalo.

18.42 Riikka Slunga-Poutsalo ps: Arvoisa puhemies! Joskus on pakko täältä opposition reunaltakin kehua hallituksen esityksiä. Täytyy sanoa, että tämä on henkilökohtaisesti erittäin tärkeä esitys, ja hyvä, että tämä on kokonaisuudessaan menossa läpi. Sosiaalinen luototus on jostain syystä ollut asia, jota on tietyissä ryhmissä ehkä pelätty: se kuulostaa pelottavalta, eihän tätä voi edes käsitellä eikä hyväksyä eikä edes pohtiakaan. Kelan pöydässä on ollut vuosia sitten ajatuksena, että Kansaneläkelaitos voisi toimia sosiaalisen luototuksen toimeenpanijana. Ja muistelen, että olen itse vuonna 2009 tai 2010 käynyt ensimmäisen kerran omassa kunnassani keskustelua sosiaalisen luototuksen käyttöönotosta ja muusta vastaavasta. Tämä on loistava juttu, että tämä tulee nyt pakolliseksi. Ja ehkäpä nämä hyvinvointialueet on sitten pohdittu tässä oikeaksi toimeenpanijaksi.

Tämä on todellakin, niin kuin edustaja Myllykoski tuossa totesi, vähän niin kuin pikavipeille selkään antamista. Siinä tilanteessa, että on akuutti rahan tarve pienituloisella ihmisellä, jolla ei ole varaa yllättävään, äkilliseen menoon — joka voi todellakin olla pesukoneen tai lämminvesivaraajan hajoaminen tai joku muu, jolle pankit sanovat ehdottomasti ”ei kiitos” ja johon toimeentulotuenkin saaminen on aika hankalassa ja pitkässä juoksussa, koska se riippuu monesta muusta omistuksesta, jopa omistusasunnossa asumisesta — ovat tällä hetkellä ainoana keinona olleet pikavipit, paitsi niissä muutamissa kunnissa, joissa on ollut tämä sosiaalinen luototus käytössä.

Todella hyvä esitys, ja tästä hallitukselle tällä kertaa pisteet. Sitten seuraavassa esityksessä oppositio siirtyy taas omaan rooliinsa ja arvostelee tiukin sanoin. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski.

18.44 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Täytyy sanoa, että kiistämättä totta, sillä tässä on myös nimenomainen pikavippien oton ahdistelunurkka, ja toivottavasti... Ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2022 vp

me sitä koskaan markkinoilta pois saada, mutta kun on niin, että luottokortin kautta tällainen nopea muutaman sadan euron ostos tulee kalliimmaksi kuin pikavippi, niin nyt tämä tulee murtamaan sitä ketjua niin, että saadaan sosiaalisen luototuksen kautta.

Mutta olisin toivonut... Perussuomalaisten edustaja Puistolla on hyvä ajatus siitä, että voisi saada itselleen tällaisen velanottoikiellon nimenomaan henkilövarkauksien varalle, että kukaan ei pysty sinun nimissäsi ottamaan velkaa, kun sinä sen kiellon teet. Olemme tietoisia siitä, että esimerkiksi tunnuslukujen pöydälle jättäminen ja jonkun siitä ottaminen on huolimattomuutta, vaikka ne olisivat siellä piirongissa, jos lähisukulainen käyttää niitä hyväkseen. Meillä pitäisi olla enemmän välineitä, jotka turvaavat myös henkilön identiteettiä sitä kautta. Siinä mielessä käytin lähetekeskustelussa sellaisen puheenvuoron, että olisi hyvä, jos valiokunta voisi ottaa ja yhdistää näitä asioita, jotta päästäisiin eroon siitä ikävältä kalskahtavasta nimestä ”sosiaalinen luototus”, ja olisi muita välineitä, jotka ovat silti pakollisia. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 136/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.